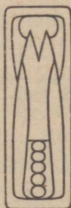

LÜHIKE
LINARASWATAMISE JUHATUS.

Kuksema Linawabriku wäljaanne
Tallinn, 1924.

✠ Eestimaa Trükikoja A.-S. (end. J. H. Gressel), Tallinn. ✠

i 35045978

Põld ja tema wiljakus.

Lina kaswab enamiste iga põllumaa peal, wälja arwatud kuiw liiwa ja kõwa paemaa, kus lina mitte kaswada ei taha. Niiskuse pidaja liiwamaa, kus pikemat aega talwine niiskus seisab, seal laseb lina ennast kaunis hästi kaswata. Rabamaa ei ole senniajani weel mitte rahuloldawat linasaaki annud, sellepärast tuleb teda linakaswatamiseks hoopis ära ütelda. Selle asemel on tema aga kanepi kaswatamiseks üsna kohane. Üks asi, mis linakaswatamise kultuuras tuleb kõrwaldada, on see alaline põhiwesi, mis maa sees seisab, niisugune maapind peab tingimata torutatud saama, sel juhtumisel, kui teda linakaswatamiseks kasutada wõib. Kõige parem on linale uusmaa, nagu ümberküntud heina- ehk karjamaad; ümberkündmine peab aga sügise sündima. Esimeseks juhtumiseks sellepärast, et maa siis plingiks wajub ja niiskust rohkem kinni peab, teiseks, et kewadel ei ole mitte alati wõimalik kõigi eeltöödega õigeaks külwiajaks walmis saada.

Seda tuleb aga hoolega silmas pidada, et lina mitte ühe ja sellesama maa peale ei saaks külwatud, waid peab tingimata selle peale waatama, et lina saaks niisuguse maa peale külwatud, kus rammu täitsa alles on. Linal on lühike kaswuaeg, sellepärast nõuab tema taim täielikku jõudu maa seest eest leida, seda leiab tema kõige paremini põlluheina ja rammutatud juurewilja maast. Nagu põllumeeste koosolekutel tihti kuulda on, et lina pidada kõik rammu maast ära kurnama. See on kõik üks luule ja seda usuwad ainult need põllumehed, kes iialgi lina kaswatanud ei ole. Hari-

likult peab lina ristikkeina sööti ehk mõne muu niisuguse maa peale külwama, kus rammu ja jõud täitsa alles on, siis võib temast midagi head loota.

Üks hea linasaak annab ühe wakamaa pealt umbes 40 puuda toorest lina, 7 puuda seemneid ja 6 puuda hagonaid, selleks tarvitab lina omale maapõuest ümmarguselt 24 naela kaalit, 8 naela wosworhapnikku ja 8 naela lämmastikku. Arwesse wõttes teisi wiljasi, nagu kõrswili, tarvitab keskmise saagi juures nõndasama palju rammuollusid ja juurewili weel rohkem. Lina oma tiheda kaswu poolest warjab kaswul täiesti maapinda, nõnda et see rammu temast enamiste pea kõik maha jääb, ja kitkumise läbi saab maapind weel liigutatud, nõnda jääb see rammu pikemaks ajaks peale saaki maapõue. Sellepärast on lina väga hea tagajärgega eelwili, kus tema järel kõige paremini nisu ja kõik teised wiljad hästi kaswawad.

Rammutamine.

Meie pearammu, see on lauda sõnnik, meie linale mitte tarwitada ei või, sest lauda sõnnik teeb lina kergeks, kiud jääb jämedaks ja annab wähe wälja. Niisamuti ei saa meie mitte laudasõnnikut nii ühetasaselt põllule ära laotada, waid jääwad ikka mõned tühjad kohad järele. Sõnniku maa peal kaswanud lina leob väga halvasti ja ropsimisega läheb enamiste takuks ning annab wähe kiudu. Linale on aga mitmesugune kunstrammu väga kasulik, mis häid tagajärgi annab sellepärast, et see laseb ennast täiesti mul-laga segada.

Ühe wakamaa peale on tarwilik 6 puuda thomasjahu, ehk 4 puuda superwoswaati ja 6 puuda kainiiti, ehk 2 puuda 40% kaalisoola, ehk 2 puuda kloorkaaliumi. Wosworhapnikku rammuks võib

ka oma jagu rhenamiawoswaati tarwitada. Thomasjahu ja kaalirammu tulewad sügisel ehk kõige hiljem 2 nädalat enne seemne külwi maha külwata. Superwoswaati wõib weel seemendamise aegus külwata. Lubjaollusi, mis lina taim tarwita, seda leiab tema juba tarwiliku osa maapõuest, peale selle on thomasjahul, mis külwatud saab, peaaegu pool lubjaollusi olemas. Ühe raske põllumaa peale oleks weel üks iseäralik lubjarammu olemas, aga seda on proowitud ja ei ole nõrga taimetele mitte kohaseks peetud, sellepärast et lubjarammu tagajärgel lina kiud karmiks ja apraks muutub. Tarwilikku lubjarammu on parem kaks kuni kolm aastat enne, teistele eelkaswatele wiljadele külwata. Oma tarwiduseks nõuab lina ka lämmastikku, aga selle lämmastiku rammuga peab linakaswatamise juures hästi ettevaatlik olema. On ju looduse poolest mitmed maakohad ilma lämmastikuta, ja seal ei kannata lina mitte sugugi lämmastiku rammu, sellepärast et see lina kergeks teeb ning oma wäärtuse kaotab. Kui lina ristikheina ehk uue maa peale saab külwatud, siis leidub seal nendest rohujuurtest, mis äramädanewad, nõndapalju lämmastikku küll, kui linale seda täie kaswu ja saagi juures waja on.

Sellepärast ütleme lämmastiku rammust hoopis ära. Ainult ärakurnatud lahja maa peale wõib linale natuke lämmastiku rammu lisada, umbes 7 puuda 15—20% lämmastikku ühe wakamaa peale, arwesse wõttes, kui palju põllul rammullusi olemas on. Wääwelhapnikku ammoniaakt lühike aeg enne seemendamist külwata, mõjub väga hästi. Sellewastu mõjub aga lubjalämmastik väga idanemise peale, kui tema mitte kauemat aega enne seemendamist külwatud ei ole, sellepärast tuleb tema linakaswatuse juures hoopis tarwitamata jätta.

Põlludel, mis maakirpude all kannatawad, wõib nõrka lämmastiku rammu anda siis kui taim juba maa seest ärkanud on. Peaasjalikult siis, kui peale lina ülestõusmist väga soe ja kuiw ilm on, hakkawad kirbud selle noore taimetele väga kahju tegema, mille läbi tema nõrgaks jääb. Nõrga lämmastiku rammu tagajärjel saab see lina taim täie kaswu jõuliseks ja täiendab ennast tugevaks. Kõige paremini annab selleks jõudu natroonsalpeeter, see on nüüd üks kõik, kas seda Badische Anilin- ja Soodawabriku poolt walmistatud kunstlikku natroonsalpeetrit ehk seda meile tuntud tshiilisalpeetrit, ühe wakamaa peale 12—15 naela, mis juba selleks küllalt peab aitama.

Põlluharimine.

Kõige parem on lina niisuguse maa peale külwata, mis sügisel sügawalt ümber on küntud, siis wõib kewadel, kui ilmad juba wähegi lubawad, seda kündi klaariks äestada ja rõngasrulliga pangad ehk mättad peeneks rullida. Nõndapea kui põld roheline hakkab minema, siis peab kohe umbrohtu ärahäwitama, koorimise adraga ehk seibäkkega (Randal), aga mitte sügawamalt kui 4 cm. On külwiga weel aega, siis wõib umbrohi weel teist korda idaneda ja peale idanemist tuleb teda kohe ära häwitada. Klaari põllumaa peal, mis sügisel sügawalt ümber on küntud, ei pruugi kewadel koorimise adraga mitte koorida, selleks aitab äke ja rull küllalt.

Seeme ja tema külw.

Seemendamise juures peab hoolega waatama, et lina mitte liiga tihedalt ei saaks külwatud, sest tihe lina heidab ennast väga kergesti maha. Väga harw külw on niisamuti kui tihe külw kahjulik, sellepärast et harw lina heidab ennast risti

ja segamini, ning selle tagajärjel jääb kiud kar-
miks ja apraks, niisamuti langeb ka saagi kaal.
Enne seemne külwi on õige kaalumine ja idane-
mise proovimine seemne juures väga tarwilik,
sest linakaswatamises on sellel suur tähtsus. Kui
on seemnel 75% idanemist ja 1000 tera kaal 4,5
gr., siis läheb 1 wakamaa peale umbes 1½ puuda
seemet ära. On idanemise protsent kõrgem, siis
wõib teda vähem külwata. Kui 1000 tera kaal
vähem kui 4,5 gr. ehk alla 4 gr. on, siis ei wõi
seda seemnõks mitte enam külwata, sest niisugu-
sel seemnel ei ole jõudu tugewa taima wälja ida-
nemiseks.

Kui seeme eelpool tähendatud andmete järel
kaalutud ja idanemine proovitud saab, siis on
kõrget saaki linadest kui ka seemnetest loota. Ka
on hädaoht linade mahaheitmises ja mädanemises
põllu peal vähem. Ainult väga warase külwi ja
toore pinna peale wõib umbes 10 % rohkem kül-
wata.

Drilliga reaskülw on alati parem kui lai külw,
sest reaskülw tõuseb palju ühetasasemalt ülesse,
mis aga laia külwi juures üks warem ja teine
hiljem üles tõuseb. Reas kaswab lina wars ühe-
tasane, mis laia külwi juures mitte ei ole. Külwi
ridade wahe tuleb 6—11 cm., nõnda et käsitsi hak-
kimine wõimalik on umbrohu häwitamiseks, kuid
selleks saawad kitsad hakkimise rauad tehtud.
Wõib ka lina külwata, kus ridade wahe 15—18 cm.
on, et pärast teda lihtsa käsi-hakkrauaga ehk ka
hobuse hakiga wõib puhastada.

On ju mõista, et see lina, mis 15—18 cm. lai-
selt külwatud on, ei saa saagi ega headuse poolest
kaugeltki kitsamalt külwatud linale järgi. Soo-
witaw on, et lina külwi ridade wahe üksteisest
nõnda palju eemal oleks, et käsitsi hakkida wõib,

sellepärast et umbrohi teda mitte ära ei lämmitaks. Käsitsi umbrohu kitkumine ei ole wist enam kusagil pool wõimalik. Kellel puhas põld ehk tööjõudu käsitsi kitkumiseks, see külwaku lina 6 cm. laiuselt ridadesse.

Drilliga rittakülwatud seemet ei pruugi pärast külwi mitte äestada, iseenesest jääb juba seemnetera kaunis madalale, kus ta hästi ruttu wõib idaneda ja ülestõusmine ühetasane saab olema. Muidugi peab seda juba ette nägema, et seeme tihedaks wajunud maa peale tuleb, kui tarwilik, siis wõib enne weel rullida. „Kõwa põhi, kerge pind“, see külwi ettewalmistus on ka linale kõige parem.

Laialt külwatud seeme tuleb pärast äestamist ära rullida, see on sellepärast tarwilik, kui juhtub kohe pärast külwi tugew wihmasadu tulema, mis põllu kõwaks lööb, siis wõib seda kerge rullimisega peeneks saada. Lina peab nõnda kui wähegi wõimalik on, warakult külwama, et tema täie talwise niiskuse kätte saab, siis annab tema palju paremat saaki kui hiline külw. Kui wõimalik, siis tuleks lina 20. maiks maha külwata, hilisemad külmad ei tee ülesse tõusnud taimetele enam kahju, sest tema kannatab kuni 3° C. järel külma wälja. Lina wõib ka juunikuus weel külwata, siis saame meie aga hilise lina ja see annab palju vähem saaki warasemast. Kui lina saab warakult külwatud, siis peab hoolega waatama, et ei saaks märjaga ega ka märja maa peale külwatud, sest lina ei kannata seda wälja ja selle tagajärjel oleks wäga wilets saak loota.

Hoolitsemine linapõllu eest.

Lina seest umbrohu kitkumine, nagu ennetematel aegadel, ei ole nüüd enam nõnda wõimalik tööjõu puudusel. Kui põld eelpool antud juhatuse järel hoolega enne külwi on haritud, siis ei

ole ka iseäralikku umbrohu kitkumist hädasti mitte vaja. Siis aitab juba üksainuke läbikäimine küllalt, kusjuures võib üksikud umbrohud, mis harwa mõne drilli ridade wahale on tekkinud, ära häwitada. Tuleb aga enne suwe wahetpidamata suur kuiwus, siis on väga tarwilik, põldu weel üks kord hakkida, sellepärast et põllu seest niiskus mitte kaduma ei läheks.

Lina koristamine.

Kui ilmad wähegi korralikud on, siis võib juba umbes 100 päewa pärast külwi lina kitkuma hakata. Aga siiski tuleb hoolega selle peale rõhku panna, et lina siis ei kitkutaks, kui tema warred alles toored ja rohelisted lehed küljes on, sest selleläbi kaotab lina pea poole oma saagist. Ka on kuprad siis alles üsna rohelisted ja seemned ei ole weel oma täielikku õliosa kätte saanud, kui lina seesuguses seisukorras peaks kitkutud saama, siis on see kindel, et lina ka kõige ilusama ilma-dega ära ei kuiwa, waid võib kergesti palawaks minna. Kuigi küll pealiskaudselt arwates kuiw on, aga siiski, kui saab tema küüni ehk wabriku laagrisse weetud, võib kergesti mädanema minna, seega läheb hea kiud kaduma ja võib hoopis ilma wäärtuseta jääda. Niisamuti kahjulik on ka liiga hiline kitkumine, sest ei wõi mitte selle peale wadata, et lina warred ja kuprad täiesti pruunid peawad olema, siis annab tema ümbertötamise juures väga apra kiu ja palju alawäärtuslist materjaali.

Lina peab siis kitkuma, kui tema warred juba kollaseks lähewad ja lehed peaaegu kõik suuremalt jaolt mahakukuwad. Siis on kiud ja seemned kaswamiseks oma tarwiliku osa kätte saanud. Kitkumine sünnib siis, kui lina wihmast ehk kastest ära on kuiwanud, kitkumisega tuleb altpoolt

kuprade kinni hakata ja ühe järsu tõmbega maa seest wälja tõmmata. On üks hea peotäis koos, siis tulewad tüükad kergesti wastu maad lüüa, nõnda et tüükad ühetasa jääwad. Peotäied saawad libedaks tõmmatud ja siis ühetasa õhutalt maa peale laiali pandud. Selle töö juures tuleb ka hoolega tähele panna, et kasteheina ega umbrohtu mitte hulka ei saaks kitkutud. Kitkumise juures tuleb hädaline lina wõimalikult kõik maha jätta, selleks tuleb kitkumisega hästi ladwa ligidalt kinni hakata. Lina ei wõi mitte niidetud saada, sest niidetud linal jääwad alumised otsad täiesti maha ja selleläbi jääb lina lühikeseks ning saab ära sasitud, kusjuures tema oma wäärtuse kaotab.

Niipea kui lina warred juba kõwaks ja kuiwama on hakanud, siis tuleb neid kohe ülesse redelite peale panna, see ülesse panemine peab 24 tunni pärast sündima. Soowitaw on, et linade kuiwatamine redelite peal sünniks, paremat abinõu selleks waja ei ole. Kaks ilma sidumata peotäit linu saawad libamisi üksteisele wastu pandud, mitte wäga libamisi ega ka mitte wäga püsti. Nõnda peab neid panema, et nemad wabalt ilma tugideta seal peal seisawad, muidugi peab kahe külje pealt ilma sidumata redelisse laduma. Kui lina juba ära laotud on, siis tuleks wiimasest korrast mõne üksiku warrega ületõmmata, sellepärast et siis oleks tugewamini redelite peal. Wärawad wõi redelid, kuidas neid keegi kutsub, tuleks ühe meetri pikkused teha ja nõnda ülesseada, et teine ots hommiku- ja teine õhtupool oleks, nõnda wõib siis lina hästi ära kuiwada. Lina wõib ka ümar-gustes hakkides kuiwatada, aga mitte nõnda nagu taliwilja hakid saawad tehtud, waid peawad teibad sees olema ja maast ülewal, nõnda et tuul hästi läbi käib.

Kui lina juba redelite peal ehk hakkis ära on kuiwanud, siis tuleb tema kubusse köita, aga mitte õlgedega, waid linadega, ja kubu umbes nõnda suur, mille kaal 8—10 naela cleks. Suuremate kubude juures wõib ka tihti ette tulla, et sidemed katkewad, mille läbi lina sasitud wõib saada ja selle tagajärjel palju vähem wäärtust on kui sirgel linal.

Linade kupardamine.

Kui lina juba täitsa kuiw on, siis wõib teda ka ühes kupardega põllu pealt ära anda. Aga siiski peab põllumees ennast sellejärel sisseseadma, et enne linade äraandmist neid kuhugi küüni ehk ulualla wõib wedada. See on siis tarwilik, kui põllu pealt ei ole wõimalik neid mõnesuguse juhtumise pärast otse wabrikule ära anda. On lina juba kuiw, siis ei wõi teda mingil tingimisel enam põllu peale jätta, arwesse wõttes halbade ilmade tagajärge, mille läbi lina rikunud wõib saada, sest niisugune lina saab wabriku poolt palju halwemaks peetud ja seda kahju kannatab põllumees ise. Linade eest makseti seniajani ühesugune hind, selle peale waatamata, kas nemad ühes kupardega ehk ilma kupardeta ära antud said. Lina kupraid ei wõi mingil tingimisel rehega ega ka masinaga ära peksta. Rehega ehk masinaga peksmise läbi saab lina wäga palju kannatada, nõnda et temast siis enam head kiudu loota ei ole. Lina-wabrikud wõtawad wäga wähesel arwul peksetud lina ehk osalt ka sugugi wastu.

Ärakupardamiseks on kõige soowitawam kratsimine, mis sünnib nõndanimetatud kratsimise kammi läbi. Nimetatud kamm seisab 20—30 ülespoole püsti olewatest teraspulkadest koos, need pulgad on umbes 30—40 cm. pikad ja ennetematel aegadel poolpõigiti lõikamisega. Nüüd aga

enam niisuguseid ei tarwitata, waid on üsna üm-
margused ja saawad weel ära lihwitud, sellepärast
kui lina saab läbi kammitud, et see tema kiudu
ei rikuks. Need pulgad seisawad 3 mm. üktsteisest
eemal ja on rauast aluse sisse püsti pandud, ning
siis puust puki külge kinnitatud.

Töölised, kes linu kupardawad, hakkawad kä-
tega pealtpool juurikate kinni ja raputawad peo-
täie lahti ning siis tõmbawad tagaspidi kiirelt läbi
raudpulkade. Niisugune läbitõmbamine sünnib
ühe peoga 2 ehk 3 korda, nõnda et kuprad ära
on kukkunud, kupardamise juures tuleb ka üht-
lasi umbrohi, mis lina warte sees on, wälja wõtta
ja tüüka otsad ühetasaseks lüüa. Kümnetunni-
lise tööpäewaga wõib üks tööline umbes 25 puuda
ehk weel rohkem toorest lina ära kratsida; ära
kratsitud kuprad saawad hoolega kuiwatatud, ja
kui nemad juba kuiwad on, siis peale selle kohe ära
peksetud, ning peale peksmist tuulatud, et seemned
ja haganad üksteisest lahutatud on. Soowitaw, et
peod kitkumisega liiga suured ei saaks tehtud, waid
umbes nii suured, et mõlema kätest keskmised
sõrmed ja põial ümber ulatawad. Siis peab üks
tugew läbitõmbamine kammist ühe korraga kup-
rad peaaegu kõik otsast ära wõtma, seega oleks
ühe päewaga rohkem ära kupardatud kui suure
peo wiisi, mida kaks ehk kolm korda peab läbi
tõmbama.

Igäüks wõib ise järelproowida, kumba katse
järel rohkem töowiljakust on, kas väikeste wõi
suurte peodega.

Kes ühe väikese lapi lina kaswatab, ühe terve
ehk poole wakamaad, ja ei taha kammi ostmiseks
raha mitte wälja anda, see wõib ka oma linad
nõndanimetatud „lõjaga“ ära kupardada. See
„lõja“ on walmistatud kōwast puust ja hästi libe-
daks hōōweldatud, pikkus umbes 25 cm., laius

10 cm. ja paksus 5 cm., keskele natuke kõweraks paenutatud pajupuust saba külge pandud. Linad saavad ühe laua peale laiali laotatud ja kuprad taktis nagu rehepeksmisega otsast ära löödud; niisugune töowiljakus wastab ka peaaegu kratsimiselegi, aga tuleb meels pidada, et selle löömise tagajärjel pea üks osa seemet lina wartesse jääb ja wedamise juures kaduma läheb.

Arusaadaw, et kupardamine kammi ehk lõjaga ka mitte wäga ajaraiskaja ega tugew töö ei ole. Aga siiski suuremates linakaswatustes tasub juba ära üks kupardamise masin muretseda, selle masina ehitus on kaheksa wõlli, neli all ja neli peal, nende wõllide wahele saawad lina kuparde poolt otsad pistetud, mis kiire ümberjooksuga nad otsast ära lööb, ning ühes ka kuprad lahti purustab, nii et pärast enam kuparte peksmist ei ole, waid ainult kuiwatamine ja puhastamine. Kupardamise masinat wõib ka mingisuguse jõuga käima panna, nagu auruga ehk hobuse roswerkiga, sest tema tarwitab töötamiseks wäikest jõudu; üks keskmine hobune wõib pea kaks masinat ümber wedada. Nimetatud masin tarwitab oma töötamiseks wiis töölist: kaks töölist laotawad allapanemise laua peale ja lükkawad kuni waltsideni, waltside ees seisab üks tööline, kes selle eest muretseb, et lina sirgelt ja ühetasa waltside alt läbi läheb, neljas tööline wõtab ära ja annab wiienda töölisele edasi kinnisidumiseks. Et masina juures töö kerge on, siis wõiwad seda ka naised teha.

Pärast kupardamist saawad linad niisamasuguse hoolega nagu põllulgi kinni seotud, wäikestesse puntratesse 6—8 naela raskuseni. Kupardamise juures ärasasitud linu wõib sidumiseks kasutada.

Kui põllumees ise linu ei leota, siis wõib neid kohe otseteed wabrikusse saata. Wedamiseks

hobusega ehk raudteega peavad linad kaetud olema, nõnda et nemad märjaks ei saa, sest wabrik märga lina ei wõi wastu wõtta.

Tarwilikud juhatused linakaswatuses.

- 1) Lina kaswab iga maa peal, ainult wälja arwatud soo ehk wäga kõwa, kuiwa põhjaga maa, kus lina ei taha kaswada.
- 2) Tallisõnnikut ainult eelolewatele külwidele anda, linale aga tugewasti kaalisoola ja thomasjahu, ehk kaalisoola ja superwoswaati. Ammoniaaki ainult lahja maa peale.
- 3) Lina ei kurna mitte põldu ära, tema kaswab kõige paremini rammutatud juurewilja ja ristikeina maa peal.
- 4) Sügisel sügawalt künda ja kewadel põldu madalalt harida.
- 5) Ainult puhast seemet ja umbes 1,5 puuda ühe wakamaa peale külwata.
- 6) Lina siis kitkuda, kui juba enamiste kõik lehed ära on kukkunud, sealjuures wõimalikult kõrgelt kinni hakates, nõnda et umbrohi maha jääb.
- 7) Lina mitte maa peal kuiwatada, waid umbes 1 meetri pikkustes rõukudes.
- 8) Kuprad ära kratsida, aga mitte rehega peksta.

Märkus.

Linade äraandmine leotamise kohtadesse.

Lina peab siis kitkuma, kui juba pea kõik lehed ära on surnud ja kuprad kollaseks hakkawad minema.

Päew peale kitkumist on lina ennast kõwaks tõmmanud ja saab siis ilma sidumata 1 meetri pikkusesse katuse moodi rõuku pandud kuiwamiseks.

Kui lina juba kuiw on, siis tuleb wihku siduda ja kuiwa ilmaga kohe sisse wedada.

Wihud tulewad linadega kōwasti kinni siduda, tüükad ühetasa ühel pool ja mitte segamini ajada. Mitte õlgedega siduda, sest õlgi ei saa linade seest kätte; kui õlgedega seotud, siis saab 3 protsenti hinnast maha arwatud.

Mida pikem lina,	}	siis on linadel kõrgem hind,
Mida vähem sasiitud,		
Mis karwa poolest ühesugune,		
Mis hoolega kokku on seotud,		

Mis tööstusettevõtte weel kuiwa linade eest maksta võib.

Nõrga seemne läbi, väga ära sasiitud	}	on vähe väärtust.
ehk harwalt külwatud lühike lina,		
Rehega peksetud lina,		
Palju wihma läbi kannatanud ehk		
niiske lina,		
Palju umbrohu ehk kasteheinaga se-		
gamini lina,		
Niidetud lina,		

Mädanema läinud linal	}	Ei ole sugugi väärtust.
Mittewalminud linal		

Kuprad tulewad ära kratsida, kammisi võib õigel ajal tellimisega tööstusettevõtte läbi saada. Rehega peksmisega kaotab lina oma väärtust. Kratsimise juures ärasasiitud lina tuleb eraldi hoida, sest see saab ka ära ostetud.

Andmed Saksamaa linakaswatamisest.

Kui suur tähtsus linkaswatusel praegusel ajal on ja kui palju linast saaki võib saada, seda näitab meile juba Saksamaa linase riide tööstusettevõtte.

1923. aastal on Saksamaa linakaswatuse seltsi poolt auhinnad lubatud, et seega otsusele jõuda,

kui palju wõib ühe tiinu maa pealt linu saada. Selle resultaadi järel on näha, kui palju tiinu maa pealt puudades on saadud.

Gruppe I. Külwatud oli üle 4 tiinu.

1. auhind rüütlimõisa Ottendorfis (Sileesias) — 499 puuda.

2. auhind v. Krosök, Hohenerseleben (Anhaltis) — 464 puuda.

3. auhind Nilkens, maakoht Hauhsdorfis (Thüringenis) — 420 puuda.

Gruppe II. Külwatud oli 1 kuni 4 tiinu.

1. auhind Dt. Wartenborg, Lindaus (Sileesias) — 528 puuda.

2. auhind herra Schwarz, Nischwitzis (Saksenis) — 546 puuda.

3. auhind E. Braune, Westdorfis (Ascherlebenis) — 528 puuda.

Gruppe III. Külwatud oli $\frac{1}{2}$ kuni 1 tiin.

1. auhind herra v. Vogelsang, Schackenburg (Lippes) — 498 puuda.

2. auhind P. Linke, Nilbau (Glogaus) — 462 puuda.

3. auhind Hermann Hertwig, Zillertalis (Riesengales) — 384 puuda.

Need andmed näitawad selgesti, auhindade väljakirjutamise juures, kuidas linakaswatuse kultuuris edasi saab püütud, et seega linakaswatuses kõrgemale järjele saab jõutud, mis ka meil tarwilik on.

